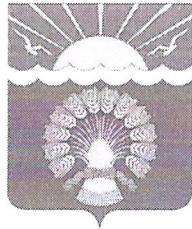

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ УСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

423739, Качкын авылы,
Үзәк ур., 37/в нче йорт.
Тел/факс 5-30-38
e-mail : usin.akt@tatar.ru

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
СОВЕТ УСИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

423739, д. Качкиново, ул. Центральная,
дом 37/в.
Тел/факс 5-30-38.
e-mail : usin.akt@tatar.ru

КАРАР

от 02.03.2020г

РЕШЕНИЕ

№5

Усы авыл жирлеге буенча төзелеш проектлаштыруның жирле нормативларны раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының «шәһәр төзелеше проектларының жирле нормативларын әзерләү һәм раслау» 29,4 статьясы һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 56 статьясы, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының "Усы авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлегенең төзелеш проектлаштыруның жирле нормативларын расларга.

2. Элеге каарны Татарстан Республикасы, Актаныш районы, Качкын авылы, Үзәк урамы, 37в йорт адресы буенча урнашкан махсус мәгълүмат стендларында Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында «Усы авыл жирлеге» бүлгегендә урнаштырырга.

3. Элеге каар рәсми халықка иғълан ителгән көннән үз көченә керә.

Усы авыл жирлеге Башлыгы *ЗН* 3. З. Эхмәев

Күшымта
Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Усы авыл җирлеге
Советы карары буенча
2002 елның 2 марта № 5

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УСЫ АВЫЛ ҘИРЛЕГЕНЕҢ ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ БУЕНЧА ҘИРЛЕ
НОРМАТИВЛАР

2020ел

ЭЧТӘЛЕГЕ

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР	3
2. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ 4	
3. УСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ	
4. ТӨП ӨЛЕШЕ 6	

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары (алга таба-нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының норматив-хокукий актлары нигезендә эшләнде.

1.2. Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр «техник җайга салу турында» 27.12.2002 ел, № 184-ФЗ Федераль закон таләпләре нигезендә, Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив-техник документлар белән җайга салына.

1.3. Әлеге нормативлар, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлеге территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы барлык шәһәр төзелеше эшчәнлеге субъектлары өчен мәжбүри.

1.4. Шәһәр төзелеше проектларының жирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр керту федераль законнар, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының норматив хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Әлеге нормативлар авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэммин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгели.

1.6. Авыл жирлеге халкының тәэммин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнә торган жирле әһәмияттәге объектларга тубәндәгә өлкәләргә карый торган объектлар керә::

Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэммин итү, ташландык суларны ағызу;

авыл жирлекләре чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, жирле әһәмияттәге транспорт объектлары;

социаль яклауга мохтаж гражданнарның хокукларын тәэмін итү максатларында ғамәлгә ашырыла торған торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында; мәдәният, массакұләм ял, ял; мәгълүматлаштыру һәм әлемтә; физик культура һәм массакұләм спорт; көнкүрещ калдықларын жыю һәм чыгару; төзекләндөрү һәм яшелләндөрү; ритуаль хезмәтләр күрсәтү; социаль тәэмін итү һәм социаль яклау.

1.7. Нормативлар үз әченә түбәндәге өлешиләрне ала:

төп өлеши (авыл жирлеге халқының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмін ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халқы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуы дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре;);

нормативларның төп өлешиндә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар;

нормативларның төп өлешиндә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;

авыл жирлеге халқының жирле әһәмияттәге объектларга булган ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр;

авыл жирлегенең кыскача характеристикасы.

2. ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ һәм ӨЛКӘСЕ

2.1. Усы авыл жирлегенең территориаль планлаштыру документларын, Усы авыл жирлеге территорияләренә карата эшләнелә торған территорияне планлаштыру документларын өзөрләү, Килештерү, раслау һәм тормышка ашыру вакытында әлеге нормативлар белән билгеләнә торған исәп-хисап күрсәткечләре кулланыла.

2.2. Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативлары дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлөгө турындағы законнарның үтәлешен тикшереп тору һәм күзәту органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла.

2.3. Жирлекнен жирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, авыл жирлеге халқының минималь тәэмін ителүчәнлөгө дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешиндә китераптән авыл жирлеге халқы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь үтемле булу дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре үтәлү өчен мәжбүри булып тора.

2.4. Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелә торған документларны юкка чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә гамәлдән чыгарылган нормаларга таянып эш итәргә кирәк.

3. УСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

3.1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлегенен қысқа характеристикасы, шулай ук халыкның саны, тыгызлығы һәм социаль-демографик составы түрүнде мәгълүматлар, жирлекнең башка характерлы үзенчәлекләре 1 нче таблицада китерелгән.

Таблица 1

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Характеристика
1	Авыл жирлеге территориясенен муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашы	Усы авыл жирлеге Актаныш муниципаль районның көнбатыш өлешендә, Татарстан Республикасының көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан.
2	Авыл жирлеге чикләрендәге территориянең гомуми мәйданы, га	4284
3	Авыл жирлеге составына керүче торак пунктлар исемлеге	Усы авылы Качкын авылы
		2019 елның 1 гыйнварына дайми халық саны
4	Барлығы, кеше	494
	шул исәптән, торак пунктлар, кеше	
	Усы авылы	260
	Качкын авылы	234
5	Халық тыгызлығы 01.01.2020 ел, кеше/кв. км	11,54
		Халыкның яшь структурасы 01.01.2020 ел.
6	хезмәткә сәләтле яштән яшрәк халық, кеше.	82
	хезмәткә сәләтле яштәге халық (иратлар 16 - 59 яшь, хатын-кызлар 16 - 54 яшь), кеше.	281
	Эш яшеннән өлкәнрәк халық, кеше	131
		Авыл жирлегенең торак фонды 01.01.2020 ел.
7	барлығы, мән кв. метр торак мәйданы	13800
	шул исәптән торак пунктлар буенча, мән кв. метр торак мәйданы:	
	Усы авылы	8300
		Качкын авылы
	5500	

8	Халыкның торак белән тәэммин ителеш дәрәжәсе, кв.м / кеше.	26,9
9	Авыл жирлеге территориясендә табигый-климат шартлары	
	климат районы (климатик районлаштыру картасы нигезендә, төзелеш өчен)	II В
	сейсмик куркынычлылық дәрәжәсе (балл)	6
	табигаты-климат шартларына гомуми бәя	уңайлы

1. ТӨП ӨЛЕШ

4.1. Авыл жирлеге халкын электр, жылышлық, газ һәм су белән тәэммин итү, ташландык суларны ағызы объектлары белән тәэммин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре;

4.1.1. Торак пунктларны төзүнең инженерлык жиһазлары системаларын билгеләнгән тәртиптә эшләнгән һәм расланган авыл жирлеген территориаль планлаштыру документлары һәм су белән тәэммин итү, канализация, электр, жылышлық һәм газ белән тәэммин итү схемалары нигезендә проектлаштырырга кирәк.

Әлеге тармак схемаларында технологиянен, куәтнең, инженерлык чөлтәрләре құләменең принципиаль мәсьәләләре хәл итереге, схеманы тормышка ашуру чираты буенча тәкъдимнәр бирелергә тиеш.

4.1.2. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләре 2 нче таблицада китерелгән

2 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкның тәэммин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе
1	Электр белән тәэммин итү системасы объектлары: электр трансформатор подстанцияләре, бүлү пунктлары, төрле көчәнешләрдәге электр чөлтәрләре	Торак һәм жәмәгать биналарының электр энергиясе белән 100 процент тәэммин ителеше; Торак урамнарның 100 процент яктыртылышы	билгеләнми

	Жылылык белән тәэммин итү системасы объектлары, шул исәптән: үзәкләштерелгән: котельныйлар, электростанцияләре, жылылык чөлтәрләре; үзәкләштерелмәгән: автоном һәм индивидуаль котельныйлар, фатир жылылык генераторлары, жылылык чөлтәрләре	жылылык	Торак һәм ижтимагый биналарның жылылык энергиясе белән 100 процент тәэммин ителеше	билгеләнми
2	Үзәкләштерелгән газ белән тәэммин итү системасы объектлары: газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре һәм пунктлары, газ җайга салу пунктлары, газ бүлү чөлтәрләре		Торак биналарны газ белән тәэммин итү 100%	билгеләнми
3	Үзәкләштерелгән су белән тәэммин итү системасы объектлары: су белән тәэммин итү чыганаклары, су алу корылмалары, су саклау өчен савытлар, сууткәргечләр		Торак һәм ижтимагый биналарны су белән тәэммин итү 100%	билгеләнми
4	Су бүлү системасы объектлары * шул исәптән: үзәкләштерелгән: чистарту корылмалары, канализация насос станцияләре, канализация торбалары; үзәкләштерелмәгән: локаль чистарту корылмалары, су ағызы станцияләре, канализация торбалары	*	Торак һәм ижтимагый биналарның 100 процент тәэммин ителеше	билгеләнми
5				

* исәп-хисап күрсәткечләре яңгыры канализациясенә кагылмый

4.2. Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге объектларга караган транспорт объектлары белән тәэммин ителешнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.2.1. Автомобиль транспорты барлык биналарга һәм корылмаларга да барып житәргә тиеш.

4.2.2. Авыл жирлеге халкы өчен жәмәгать транспорты тукталышларының территориаль яктан мөмкин булган дәрәжәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләрен 3 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Авыл жирлеге халкының әлеге объектлар белән тәэммин ителешнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

№ т/б	Объектның исеме	Халық өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе (метрлар)
1	Тұкталыш пунктлары	500

4.3. Авыл жирлеге халкының социаль яклауга мохтаҗ граждандарның хокукларын тәэмін итү максатларында ғамәлгә ашырыла торған торак төзелеше объектлары белән тәэмін ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; аывыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.3.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

4 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкның тәэмін ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе (кв.м / кеше)		Халық өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе
		2020 ел	2026 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак биналар	25,4	29,21	билгеләнми
Искәрмә.				
Киләчәктә исәп-хисап күрсәткечләре 2025, 2035 елларда ирешелгән торак урыннарының гомуми мәйданы белән тәэмін ителешнен факттагы минималь дәрәжәсен исәпкә алып корректилана.				

4.4. Аывыл жирлеге халкының ял итү, массакүләм ял итү, ял итү объектлары белән тәэмін ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; аывыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.4.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

5 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкның тәэмін итүнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	Халық өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе
1	Клуб учреждениеләре халық саны булган торак пунктлар өчен: 0,2 – 1 мең кеше. 1 – 3 мең кеше. 3-5 мең кеше.	300 урын 300-230 урын 230-190 урын	билгеләнми
2	Халық саны булган аывыл жирлекләре өчен аывыл китапханәсе:		

	1 – 3 мең кеше.	6-7,5 мең саклау берәмлеге; 5-6 урын-1000 кешегә.	билгеләнми
	3-5 мең кеше.	5-6 мең саклау берәмлеге; 4-5 урын-1000 кеше.	

Искәрмә.

- Зур торак пунктлар өчен азрак исәп-хисап күрсәткечен алырга кирәк.
- Халық саны 1,5 меңнән артык кеше булган авыл торак пунктлары (район үзәкләре һәм үзәкләре) өчен объектларның санын, составын һәм сыйдырышлылыгын билгеләгәндә, 30 минутлык жәяүлеләр йөри алырлык зонада урнашкан башка торак пунктлардан килгән халыкны өстәмә рәвештә исәпкә алырга кирәк.
- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.01.2009 елдагы 42 номерлы карары нигезендә, 2019 елга кадәр клуб учреждениеләре һәм китапханә хезмәтләре белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсе гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәҗәсендә кабул ителә.

4.5. Авыл жирлеге халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәэмин ителешненең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре;

4.5.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 6 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

6 нчы таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэмин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Спорт заллары	1000 кешегә идән мәйданы 350 кв. метр.	билгеләнми
2	Яссы спорт корылмалары	1000 кешегә 1950 кв. метр.	билгеләнми

4.6. Авыл жирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуын исәпләп чыгару күрсәткечләре;

4.6.1. Авыл жирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

7 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Үлчәү берәмлеге	Халыкны тәэмин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге	төzelеш объектлары авыл жирлеге	1

4.6.2. Авыл жирлеге халкы өчен мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларының территориаль яктан мәмкин булган дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

4.7. Авыл жирлеге халкының көнкүреш калдықларын жыю һәм чыгару объектлары белән тәэммин ителешнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мәмкин булган кадәр мәмкин булган дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.7.1. Көнкүреш калдықларын жыю һәм чыгару объектлары исемлеге, мондый объектларның урнашуы Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлеге территориясен санитар чистартуның Генераль схемасы нигезендә кабул ителә.

4.7.2. Авыл жирлеге халкы өчен каты көнкүреш калдықларын жыю өчен контейнер мәйданчыкларының территориаль яктан мәмкин булган кадәр үтемле булыу (яшәү урыннарыннан, балалар һәм дәвалай-профилактика учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан, ял иту урыннарыннан ераклык) буенча исәп-хисап күрсәткечен 100 метр күләмендә кабул итәргә кирәк.

4.8. Авыл жирлеге халкын тәзекләндөрү һәм яшелләндөрү объектлары белән тәэммин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мәмкин булган кадәр мәмкин булган дәрәжәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.8.1. Авыл жирлеге халкының гомуми файдаланудагы яшелләндөрелгән территорияләр белән тәэммин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

8 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэммин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе (кв. метр / кеше)	Халык өчен территориаль мәмкинлекләрнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе
1	Авыл торак пунктларында гомуми файдаланудагы яшелләндөрелгән территорияләр	12	билгеләнми
Искәрмә.			
Урманнар тирә-юнендә урнашкан торак пунктлар өчен эре елгаларның һәм сулыкларның яр буе зоналарында, гомуми файдаланудагы яшелләндөрелгән территорияләрнен мәйданы 20% тан да ким булмаска тиеш.			

4.9. Авыл жирлеге халкының ритуаль хезмәтләре күрсәтү объектлары белән тәэммин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мәмкин булганның максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре;

4.9.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 9 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

9 нчы таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэммин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе (1 мең кеше /га)	Халык өчен территориаль мәмкинлекләрнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе

1	Традицион күмү зираты	0,24	билгеләнми

4.10. Авыл жирлеге халкын социаль тәэммин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэммин итүнен минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр утемле булын исәпләү күрсәткечләре;

4.10.1. Инвалидларның шәхси автотранспортын дайми саклау урыннары белән тәэммин ителеш дәрәҗәсе жиңел автомобильләрнен дайми саклау урыннарының гомуми саныннан 10% ка (ләкин 1 урыннан да ким булмаган), шул исәптән инвалидларның кресло-коляска автомобильләре өчен махсус урыннарның 5% ына тигез булырга тиеш.

Инвалидларның шәхси автотранспортын вакытлыча саклау урыннары белән тәэммин итү дәрәҗәсен учреждениеләр һәм хезмәт күрсәту предприятиеләре янында жиңел автомобильләрне қыска вакытлы саклау өчен ачык мәйданчыкларда 10% ка (ләкин 1 урыннан да ким булмаган) кабул итәргә кирәк

5. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАРГА БУЛГАН ИХТЫЯЖЫН БИЛГЕЛӘҮ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

5.1. Авыл жирлеге халкының электр, жылылык, газ һәм су белән тәэммин итү, ташландык суларны ағызу объектларында норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.1.1. Электр белән тәэммин итү системаларын проектлауны «Торак һәм жәмәгать биналарның электр җайламналарын проектлау һәм монтажлау» СП 31-110-2003 таләпләренә туры китереп билгеләнә торган электр чыганакларына электр нагрузкасы күрсәткечләре (6 бүлек), «ФСК ЕЭС» ААЖнең техник сәясәте турындагы 2006 елның 2 июнендәге Нигезләмә (2 бүлек) нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Алдан исәп-хисаплар ясау өчен торак пунктлар территорияләренең ҹагыштырма исәп-хисап йөкләнешенен эреләнгән күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

10 нчы таблица

Халык саны (мен кеше)	Торак пункт		
	табигый газда плитәләр белән (кВт/кеше)		
	тулаем алганда, торак пункт буенча	шул исәптән:	
		үзәк	микрорайоннар /төзелеш кварталлары
кимендә 3	0,41	0,51	0,39

Искәрмә.

1. Торак пункт үзәге тәшенчәсе астында төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре тупланган территорияне аңларга кирәк.

2. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләмәләр исәпкә алышынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:

табигый газда плиталы торак пунктлар өчен: 1,2-1,6.

Торак пункт үзәге территориясендә зур әһәмияткә ия булырга кирәк.

Электр энергиясен бұлу системасының көчәнешен сайлау, перспективалы электр йөкләнешләренең үсесен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасының бұлу электр чөлтәре комплексы чөлтәрләренең перспективалы үсесе схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр чөлтәрләренең киеренкелеге исәп-хисап чоры һәм энергия системасында көчәнешләр системасы чикләрендә аларны үстерү концепциясен исәпкә алып сайланған: 35 – 110 – 220 – 500 кВ яки 35 – 110 – 330 – 750 кВ.

Электр белән тәэммин иту системасының көчәнеше, энергия трансформациясе баскычларының индикаторының исәпкә алып, сайлаган алышырырга тиеш. Якын арада 35-110/10 кВ көчәнешләр системасы индикаторы ярашлы булып тора.

Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бұлу жайламаларын проектлауны электр жайламаларын үрнаштыру кагыйдәләре һәм 2006 елның 2 июнендәге «ФСК ЕЭС» ААЖнең техник сәясәте турындагы Нигезләмәнең 2 бүлеге таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга кирәк.

Трансформатор подстанцияләре, бұлу жайламалары һәм торак төзелеше территориясендә үрнашкан кабельләргә һава электр линияләре күчү пунктлары ябык типтагы проектларга тәкъдим ителә.

5.1.2. Яңа жылдылық белән тәэммин иту системаларын проектлау һәм төзү, гамәлдәге жылдылық белән тәэммин иту системаларын реконструкцияләү һәм үстерү авыл жырлекен жылдылық белән тәэммин итүнең расланган схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Жылдылық белән тәэммин иту системаларын проектлауны қулланучылар категорияләрен исәпкә алып, «Жылдылық чөлтәрләре» СНиП 41-02-2003 (5 бүлек), ГОСТ Р 54964-2012 "Туры килү-килмәүне бәяләү" күчемсез милек объектларына экологик таләпләр (А күшымтасы).

Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән жылдылық белән тәэммин иту чыганакларын коммуналь-склад һәм житештерү зоналарында, жылдылық йөкләнеше үзәкләрендә үрнаштырырга кинәш ителә.

Жылдылық белән тәэммин иту чыганакларын, жылдылық пунктларын үрнаштыру акустик исәп-хисаплар белән нигезләнергә тиеш.

Трассаларны һәм жылдылық чөлтәрләрен салу ысуулларын «Жылдылық чөлтәрләре» СНиП 41-02-2003 (9 бүлек), СП 42.13330.2011 СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*таджикләренә туры китереп карага кирәк. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жырлекләрен планлаштыру һәм төзү» (12 бүлек).

5.1.3. Газ белән тәэммин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү СНиП 42-01-2002 «Газ бұлу системалары», ПБ 12-529-03 «Газ бұлу һәм газ қуллану системалары иминлеге кагыйдәләре» таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасын газ белән тәэммин иту һәм газлаштыруның Генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хужалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Авыл торак пунктлары өчен газ қуллануның әреләндерелгән күрсәткечен бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә кабул итәргә кирәк.

Газ бұлу һәм газ тутыру станцияләре торак пунктлардан читтә үрнаштырырга тиеш.

Газ тутыру пунктларын торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, жилле яктан үрнаштырырга кирәк.

Газ бұлу чөлтәрендә газ басымын киметү һәм жайга салу өчен газ жайга салу (блоклы яки шкафлы) пунктларын проектларга кирәк.

Газ көйләү пункттың район үзәгендә, районның йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якын итеп үрнаштырырга кирәк.

Торак пунктларда аерым үрнашкан газ көйләү пунктларын биналарга һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта үрнаштырырга кирәк:

газ басымы булғанда, газ көйләү пункттына 0,6 МПа – 10 метрга кадәр;

газ басымы булганда, газ көйлөу пунктына 0,6 – 1,2 МПа – 15 метр.

5.1.4. Торак пунктларны су белән тәэммин итү системаларын проектлау, шул исәптән су белән тәэммин итү чыганакларын сайлау, су алу корылмаларын урнаштыру СП 30.13330.2012 таләпләренә туры китереп эшләнергә тиеш: СНиП 2.04.01-85* «Биналарның эчке сууткәргечләре һәм канализациясе», СП 31.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе 2.04.02-84* «Су белән тәэммин итү. Тышкы чөлтәрләр һәм корылмалар» СП 42.13330.2011 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.07.01-89*. «Шәһәр тәзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (12 бүлек), СанПин 2.1.4.1074-01 «Эчәргә яраклы су. Үзәкләштерелгән эчәргә яраклы су белән тәэммин итү системаларының су сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле. Кайнар су белән тәэммин итү системаларының куркынычсызлыгын тәэммин итүгә гигиеник таләпләр», СанПин 2.1.4.1175-02 «Үзәкләштерелгән су белән тәэммин итү системаларының сыйфатына гигиеник таләпләр. Чыганакларны санитар саклау», ГОСТ 2761-84* «Үзәкләштерелгән хужалык-эчәр су белән тәэммин итү чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре», СанПин 2.1.4.1110-02 «Эчәргә яраклы су белән тәэммин итү чыганакларын һәм сууткәргечләрне санитар саклау зоналары»

Халыкның хужалык-эчәргә яраклы ихтыяжлары өчен тәүлекенә уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) су куллану курсаткечен бер кешегә 200 литр күләмендә кабул итәргә кирәк (эчке сууткәргеч һәм канализация белән тәэммин ителгән биналар, ванналар һәм жирле су җылыштыклиар белән).

Су алу корылмаларының тибын һәм схемасын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитар шартларыннан чыгып сайларга кирәк.

Су чөлтәрләрен божра белән проектларга кирәк. Сууткәргечләрнең тупик сзыыкларын куллану рөхсәт ителә:

авария вакытында су белән тәэммин итүдә өзеклек булган очракта житештерү ихтыяжларына су бирү өчен;

торбаларның диаметры 100 мм дан артмаган хужалык-эчәргә яраклы ихтыяжларына су бирү өчен;

янгынга каршы яки хужалык-янгынга каршы ихтыяжларга су бирү өчен, линиянең озынлыгы 200 метрдан да артык түгел.

Бина һәм корылмаларның эчке сууткәргеч чөлтәрләре белән тышкы су чөлтәрләрен божралау рөхсәт ителми.

5.1.5. Торак пунктларның канализация системаларын проектлауны СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.01-85* "Эчке сууткәргеч һәм биналарны канализацияләү", СП 32.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе 2.04.03-85*

«Канализация. Тышкы чөлтәрләр һәм корылмалар» СП 42.13330.2011 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.07.01-89*. «Шәһәр тәзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (12 бүлек).

Көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэммин итү, территориягә су сибүгә һәм яшел үсентеләргә су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклеклек су куллануга тигез дәрәҗәдә кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә авыл торак пунктлары өчен тәүлеклеклек уртача (бер елга) су бүлүне 1 кешегә 150 л/тәүлекенә кабул итү рөхсәт ителә.

Агынты суларның чистарту корылмалары мәйданчыгын жылы чорда жилләр өчен, су агымы буенча тубәнрәк булган торак пунктның торак тәзелешенә карата юнәлеш жилләре өчен аерым яктан урнаштырырга кирәк.

5.2. Авыл жирлеге халкының торак пунктлар чикләрендә урнашкан транспорт объектларында, әлеге объектларны урнаштыру буенча норматив ихтыяжын билгеләү буенча тәкъдимнәр

5.2.1. Торак пунктлар территориясендә урамнар һәм юллар чөлтәренен үткәрүчәнлек мөмкинләгे автомобильләштерү дәрәҗәсеннән чыгып билгеләнә.

2025 елга кадәр исәпләнгән вакытка авыл торак пунктлары өчен 1000 кешегә 440 автомобиль кабул итәргә кирәк.

5.2.2. Магистраль урамнарда һәм жайга салына торган хәрәкәт юлларында урта, зур һәм эре авыл торак пунктларында тәзелгән территорияләр чикләрендә 200-300 метр интервалы булган юл йөрү өлеше (жир өсте) белән бер дәрәҗәдә жәяүлеләр кичү юлларын күздә тотарга кирәк.

5.2.3. Жәмәгать транспортның тукталыш пунктлары арасындағы ераклыкны – 400 – 600 метр, жәмәгать үзәге-урта, һәм зур авыл торак пунктлары чикләрендә 300 метр кабул итәргә кинәш ителә.

5.2.4. Торак пунктлар һәм жирле әһәмияттәге объектларга караган транспорт объектлары чикләрендә автомобиль юлларын проектлауны СП 42.13330.2011 СНиП 2.07.01-89* актуальләштерелгән редакциясе таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк. «Шәһәр тәзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм тәзү» (11 бүлек, күшүмталар И, К, Л).

5.3. Торак тәзелеше объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.3.1. Торак тәзелеше һәм торак тәзелеше тәрләренең исәп-хисап курсаткечләре гамәлдәгә һәм фаразлана торган социаль-демографик вазгыятыне һәм халыкның көрөм дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

5.3.2. Торак тәзелешенең характеристына туры китереп, 11 таблицада китерелгән тәзелеш тәрләре бүләп бирелә

11 нче таблица

№ т/б	Торак тәзелеше тибы	Тәзелеш характеристикалары
1	Азкатлы торак тәзелеше	биеклеге 3 катка кадәр булган индивидуаль усадьба тәзелеше; 3 катка кадәр биеклектәге блокланган торак йортлар тәзү; биеклеге 4 катка кадәр булган күпфатирлы торак йортлар тәзү;
2	Урта катлы торак тәзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар тәзү

Торак тәзелешенең тәрләрен бүләп бири, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү авыл жирлегеннән файдалану һәм тәзелеш кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.

5.3.3. Торак пунктларны тәзүнен норматив параметрлары 7 нче бүлекнең 42.13330.2011 СНиП 2.07.01-89 Актуальләштерелгән редакция таләбе буенча билгеләнә. «Шәһәр тәзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм тәзү»

5.4. Авыл жирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.4.1. Авыл жирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяжын билгеләүне халыкның тәрле социаль-демографик тәркемнәренә булган ихтыяжларын канәгатьләндөрү зарурилыгы нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

5.4.2. Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын, транспорт элемтәләрен оештыруны, урамнар, юллар һәм жәяүлеләр юллары чөлтәре белән үзара бәйләнешне исәпкә алып башкарылырга тиеш.

5.4.3. Мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре күләмен проектлау бирeme нигезендә кабул итәргә кирәк.

5.4.4. Физик культура һәм массакүләм спорт объектларын белем бирү мәктәпләренең һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән бергә алыш бару рәхсәт ителә.

5.5. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.5.1. Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидение күмәк кабул итү системаларын урнаштыруны һәм бер үк вакытта өч элемтә операторы тарафыннан хезмәт курсату өчен кирәkle булган ябык эчке коммуникацияләр буенча йорт эчендәге элемтә чөлтәрләрен урнаштыруны құздә тотарга кирәк.

5.5.2. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре мәйданын 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

12 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Участок мәйданы
1	Почта элемтәсе бүлеге	700-1200 кв. метр
2	Автомат телефон станциясе	0,25 га
3	Тармаклы автомат телефон станциясе	0,3 га
4	Концентратор	40-100 кв. метр
5	Терәк-көчәитү станциясе	0,1-0,15 га
6	Блок-чыбыклы тапшырулар станциясе	0,05-0,1 га
7	Тавыш трансформатор подстанциясе	50-70 кв. метр
8	Кабельле телевидениең техник үзәге	0,3-0,5 га

5.5.3. Элемтә предприятиеләре биналарын, заарарлы, коррозияле-актив, қүңелсез исле матдәләре һәм тузаннары бүлеп бирү чыганагы булган күрше предприятиеләргә яки технологик процесслы объектларга карата, аларның санитар-яклау зоналарыннан читтә урнаштыру зарур.

5.5.4. Элемтә линияләрен урнаштыру «Элемтә линияләре өчен жир бүлеп бирү нормалары» СН 461-74 таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

5.6. Авыл жирлеге халкының көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару объектларында норматив ихтияжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.6.1. Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен подъездлар белән тәэммин ителгән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнер мәйданчыклары урнаштыруны құздә тотарга кирәк.

Контейнер мәйданчыкларының тиешле күләмен билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халық саныннан, калдыклар жыелу нормасыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Контейнерларның исәп-хисап күләме алар оешкан чорда калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

5.6.2. Көнкүреш калдыкларын жыю нормалары күрсәткечләрен СП 42.13330.2011 СНиП 2.07.01-89*таләпләренә туры китереп кабул итәргә кирәк. «Шәһәр төзелеше. 13 нче таблицада китерелгән шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

Жыелган көнкүреш калдыкларының исәп-хисап санын дайми (һәр 5 ел саен) факттагы мәгълүматлар буенча ачыklарга кирәк.

13 нче таблица

Көнкүреш калдықлары төрлөре	Елына 1 кешеге көнкүреш калдықлары саны	
	кг	литр
Каты: су, канализация, үзәк жылыштык һәм газ белән тәэмин ителгән торак биналардан; башка торак биналардан	190-225 300-450	900-1000 1100-2000
Ижтимағый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдықларының гомуми саны	280-300	1400-1500
Пычрак су чокырыннан сыек (канализация булмаганда)	—	2000-3500

5.6.3. Контейнер мәйданчыкларын торак йортлардан, балалар, дәвалай-профилактика учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан һәм халық ял итә торган урыннардан кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.

5.6.4. Бер мәйданчыкта урнашкан чүп-чар өчен контейнерлар саны 5 контейнердан артмаска тиеш.

5.6.5. Үзәкләштерелгән ташландык суларны ағызу системасы белән тәэмин ителмәгән торак йорт территориясендә сыек көнкүреш калдықларын жыю өчен ишегалды юынтыларын күздә тотарга кирәк.

5.7. Авыл жирлеге халкының төзекләндөрү һәм яшелләндөрү объектларында норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.7.1. Торак пункт төзелеше чикләрендә төрле билгеләнештәге яшелләндөрелгән территорияләрнең өзгөштүрмә авырлығы (төзелеш территориясенең яшелләндөрелгән булуы) 55% тан да ким булмаска тиеш.

Төрле билгеләнештәге яшелләндөрелгән территорияләр астында гомуми һәм чикләнгән территорияләрне, агач һәм қуак үсентеләрен, торак пунктлар территорияләрендә урманнарны аңларга кирәк.

5.7.2. Торак пункттагы яшел үсентеләрне, аның планлаштыру структурасын һәм жирле шартларын исәпкә алып, бердәм система рәвешендә карарга кирәк.

Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм реконструкцияләгендә гамәлдәгә яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклауны һәм куллануны күздә тотарга кирәк.

5.7.3. Гомуми файдаланудагы яшелләндөрү объектлары мәйданнарын түбәндәгө күләмдә алырга кирәк:

парклар-10 гектардан да ким түгел;

бакчалар-кимендә 3 га;

скверлар-0,5 га.

5.7.4. Торак пунктлар территориясендә төзекләндөрү һәм яшелләндөрү объектларын урнаштыру принциплары, объектларның параметрларын, СНиП 2.07.01-89* актуальләштерелгән редакциясе нигезендә, кабул итәргә кирәк. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм тәзү»

5.8. Зиратларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.8.1. Бу бүлктә мәрхүмнәң мәетен яки жәсәдләрен бирү юлы белән жирләү юлы белән традицион күмелгән зиратларны урнаштыруга карата таләпләр һәм рекомендацияләр китерелә.

5.8.2. Зират өчен жир участогы құләме 40 гектардан артмаска тиеш.

5.8.3. Зиратны урнаштырганда халық санының перспективалы үсесен, үлем коэффициентын, ғамәлдәге зиратларның булуын, жир участогы нормасын исәпкә алырга кирәк.

5.8.4. Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата жипле яктан урнаштырырга кирәк.

5.8.5. Яңа жирләу урыннары булдыру, ғамәлдәге жирләу урыннарын реконструкцияләу экологик һәм санитар-гигиена экспертизасы үңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

5.8.6. Авыл зиратларын торак, жәмәгать биналарыннан, спорт-сәламәтләндөрү һәм санатор-курорт объектларыннан кимендә 50 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.

5.8.7. Зират өчен бирелгән участок түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:

торак пункттан, ачық сулыклардан һәм су ағымнарыннан капма-каршы якка авышлық булырга;

су басу зонасыннан читтә урнашкан;

грунт супарының максималь торышы булган жир өслегеннән 2,5 метрдан да ким булмаган грунт супарының торышы дәрәжәсенә ия булу;

коры, пористый туфракка (комлы) 1,5 метр тирәнлектә һәм аннан да түбәнрәк, туфракның дымлылығы 6-18% чикләрендә.

5.8.8. Зиратлар территориясендә юл чөлтөрен, су сибү системасын, шахталар көеларын, тышкы яктылыкны құздә тотарга кирәк.

5.8.9. Жирләу участокларының құләмен 14 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

14 нче таблица

Бер дәрәжәдә бер урында жирләу саны	Жирләу участогы құләме	
	Киңлеге, метр	Озынлығы 1 метр
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6 / 1,8	2,0 / 4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

2. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ БҮЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

6.1. Нормативлар түбәндәге норматив хокукий актлар таләпләренә туры китереп әзерләндө:

Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ;

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

"Жирләу һәм жирләу эше турында" 12.01.1996 ел, № 8-ФЗ Федераль закон;

"Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында" 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы;

"2014 елга кадәр ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәт құрсәтуләр белән тәэммин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләу турында" 2009 елның 26 гыйнварындағы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты қаравы (30.05.2013 елга үзгәрешләр белән);

6.2. Нормативларны әзерләгәндә түбәндәге норматив документлар кулланылды:

СП 42.13330.2011 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.07.01-89*. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

СП 31.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.04.02-84 * «Су белән тәэммин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

СП 32.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.04.03-85* «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

СП 59.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 35-01-2001 "Биналар һәм корылмаларның аз хәрәкәтләнүче халык төркемнәре өчен үтемлелеге";

СанПин 42-128-4690-88 «Торак урыннар территорияләрен карап тоту буенча санитар қагыйдәләр»;

СанПин 2.1.1279-03 «Зиратларны, биналарны һәм корылмаларны урнаштыру һәм карап тотуга гигиеник таләпләр»;

№ 11-01-2002 «Россия Федерациясендә зиратларны карап тоту һәм жирләүтәртибе турында тәкъдимнәр»;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 ел, 27 декабрь, 1071 нче карары белән расланган Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча республика нормативлары;

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

6.3. Нормативларны әзерләгәндә исәпкә алынды:

авыл жирлегенең административ-территориаль бүленеше;

авыл жирлегенең социаль-демографик составы һәм халык тыгызлығы;

табигать-климат шартлары;

Актаныш муниципаль районы Усы авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш программалары;

авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеше фаразы;

жирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре;

6.4. Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, алар өчен нормативларның төп өлешендә авыл жирлеге халкының тәэммин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнгән, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләр, шулай ук нормативлар проектын эшләүгә техник йөкләмә белән билгеләнгән.